

Јелена М. Павловић Јовановић¹

Универзитет у Крагујевцу
Центар за научноистраживачки рад
<https://orcid.org/0000-0002-4399-7360>

Александра Д. Милисављевић

S(erbian) Corner
<https://orcid.org/0009-0002-5972-0849>

ПРАКТИЧНА НАСТАВА АДМИНИСТРАТИВНО-ПРАВНОГ СТИЛА НА УНИВЕРЗИТЕТУ – ПРИМЕР СТУДЕНАТА ИЗ ПОЉСКЕ^{2**}

Циљ рада јесте испитивање практичних аспеката наставе административно-правног стила српског језика као страног код пољских студената. То је била двочасовна радионица о писању радне биографије и мотивационог писма која је спроведена на Институту за словенске језике Филолошког факултета Универзитета у Вроцлаву (Пољска). У питању су студенти мастер студија српске и хрватске филологије. Рад се састоји из два дела. Први је методичка анализа начина на који је спроведена радионица, а други део чини анализа продуката рада студената, спроведена квалитативном дескриптивном методом и методом анализе садржаја. Закључак рада јесте да су студенти у великој мери показали владање административним стилем, уз добро владање формама мотивационог писма и радне биографије, чему су допринели и повратни коментари предавача. Овај начин рада показао се као ефикасан метод усвајања практичних пословних и комуникационих вештина код студената на напредном нивоу. С друге стране, код одређених студената примећене су грешке како у форми докумената, тако и у коришћеном језику.

Кључне речи: српски као страни, универзитетска настава, административно-правни стил

Увод

У савременој настави српског као страног језика као значајан издваја се комуникативни метод, преко кога се развија комуникативна компетенција (Кончаревић 2004: 181). Комуникативна компетенција подразумева и познавање функционалних стилова српског језика. Обухвата два аспекта: лингвистички и социолингвистички (Кончаревић 2004: 181). Док први аспект обухвата познавање језичких законитости на свим језичким нивоима, социолингвистички аспект се односи на „оптимално одабирање језичких облика и начина изражавања у зависности од услова у којима се одвија говорни чин (ситуација, комуникативни циљ, интенција говорника, социјална и функционална улога комуниканата, њихови узајамни односи и сл.)” (Кончаревић 2004: 181). Стилистичка компетенција студената српског

¹ jelena.pavlovic@filum.kg.ac.rs

² Ово истраживање финансирано је кроз Уговор о реализацији и финансирању научноистраживачког рада НИО у 2024. години број 451-03-66/2024-03/ 200198.

као страног обухвата: (а) теоријска знања о одређеном функционалном стилу; (δ) практична знања у вези са анализом текстова различитих функционалних стилова; (в) вештине разумевања, продуковања и превођења текстова различитих функционалних стилова (Кончаревић 2004: 183).

Административни стил обухвата правну и законодавну делатност, као и писану и усмену комуникацију појединаца, тела, установа и државних органа (Тошовић 2002: 356). Дели се на законодавно-правни, пословни, дипломатски, индивидуално-потврдни и кореспонденцијски (Тошовић 2002: 356)³. Основна му је функција преношења информација (функција саопштења) (Тошовић 2002: 357). У питању је „толико [...] стандардизована, клиширана форма да се поједини видови могу попуњавати као укрштеница” (Тошовић 2002: 356). Основни вид реализације правног стила је документ. Према Марини Катнић-Бакаршић (2000: 88), одликују га прецизност, тачност и фактографија. Стилска грешка је преносити особине овога стила у друге функционалне стилове (Кликовац 2008: 127–129), на шта треба скренути пажњу и студентима српског као страног.

Теоријско-методолошки аспекти рада

Једна од вештина важна за добро владање лингвистичком и социолингвистичком компетенцијом јесте и савладавање различитих типова функционалних стилова како на теоријском плану (познавање карактеристика одређених функционалних стилова), тако и на практичном плану (способност продукције и разумевања жанрова у оквиру функционалних стилова) (Кончаревић 2004: 181). У том смислу аутори се залажу за укључивање текстова који припадају различитим функционалним стилима као што су књижевноуметнички (Анђелковић 2011; Вељковић Станковић 2016; Несторовић 2016; Перишић 2016; Смолска 2002) или новинарски (Дурбаба 2004) у наставу српског језика као страног.

Усвајање знања о различитим функционалним стилима подразумева и укључивање аутентичних текстова у наставни процес (Мркаљ 2016: 367; Перишић 2017: 238–241). Упознавање ученика/студената са аутентичним текстовима посебно је важно за административно-правни стил, са којим ће се они сусретати у свакодневном животу. Зона Мркаљ (2016: 358–359) истиче могућност реализовања стилских вежби на часовима на којима се уводе такозвани комуникацијски текстови као што су: пословни или службени текст, молба, жалба, позивница, захвалница, честитка, писмо, телеграм, животна и радна биографија. На овај начин ученици се упознају са карактеристикама административно-правног стила, посебно бирократског језика, као и са типичним синтаксичким структурама присутним у одређеном жанру (Мркаљ 2016: 358–359).

Учење српског као страног језика на напредним нивоима укључује и усвајање одређених меких и пословних вештина потребних за сналажење у савременом свету (Спасић 2021: 243). Пословна комуникација остварује се у усменој и у писменој форми, у оквиру строго формалног стила, али и у неформалним формама (Спасић 2021: 243). Ауторка подвлачи значај додатних специјализованих обука и курсева посебно посвећених административно-правном функционалном стилу

³ Марина Катнић-Бакаршић (2000: 91) издваја законодавно-правни, друштвено-политички, дипломатски, пословни и персонални подстил.

(Спасић 2021: 244). На другом месту, ауторка наглашава значај сталног стручног усавршавања и самообразовања студената српског као страног који се не односе само на њихову лингвистичку компетенцију, већ и на друге вештине потребне у савременом свету (Спасић 2022: 203). Ми се слажемо са запажањем ауторке да је студентима српског као страног неопходно стицање практичних вештина, које им умногоме могу олакшати тражење посла (Спасић 2022: 204). Ово је посебно важно за студенте који ће радити у корпорацијама или у услужном сектору.

Наставом административног стила у студијама српског као страног код филолошких профила бавила се Ксенија Кончаревић. Она истиче да је потребно да студенти овладају писаном и усменом варијантом административног стила и да се оспособе за вештину превођења и самосталне продукције (Кончаревић 2004: 186). Ауторка препоручује да се студенти најпре упознају с персоналном комуникацијом, да би се касније увели законодавни, дипломатски и пословни подстил (Кончаревић 2004: 186). Настава пословног стила требало би да обухвати следеће елементе: „(а) правила обликовања, композициона схема и рубрикација одабраних типова докумената, (б) правно-биротехничку, дипломатску, економску терминологију, (в) лексику административног стила (канцеларизме), (г) типичне устаљене синтагме, моделе и конструкције” (Кончаревић 2004: 186).

Прикладно време за увођење пословне комуникације и административног стила јесу средњи ниво (Б2) и виши нивои (Спасић 2021: 244). Наставни материјали треба да буду аутентични и разноврсни, као и да обухватају различите нивое пословне хијерархије. Морају садржати различите налоге и аспекте пословне комуникације у савременом свету (Спасић 2022: 204). Посебно се истиче значај учења студената српског као страног писању пословног имејла, као најзначајнијег облика пословне комуникације у савременом свету. Треба студенте научити и формалним и садржинским правилима у вези са писањем пословног имејла, али им и указати на специфичности пословне комуникације у српском пословном окружењу (Спасић 2022: 205–206).

Радна биографија као посебан жанр административног функционалног стила обрађена је у оквиру уџбеника *Научимо српски 2*, у оквиру кога се на 90. и 105. страни налази и говорна вежба интервјуа за посао (Спасић 2021: 247). У овом уџбенику сусреће се аутентичан оглас за посао преузет из штампе (Перишић 2017: 240). Уџбеник *Сујер српски* има издвојен сегмент о интервјуу за посао (Спасић 2021: 249). У уџбенику *Више од речи* налази се формално писмо за конкурисање за посао (Спасић 2021: 250–251). У уџбенику намењеном хомогеној групи бугарских студената на нивоу Б1/Б2 (*Учебник јо србски език*) налази се за наш рад посебно важна лекција. У оквиру овог уџбеника обрађени су писање радне биографије и мотивационог писма, као и интервју и оглас за посао (Спасић 2021: 254). Јако добар специјализовани уџбеник за пословни српски језик јесте уџбеник *Business Serbian* Александра Уркома (2014)⁴.

Методe истраживања, корпус и истраживачка питања

Рад се састоји из два дела. Први део представља приказ двочаса српског је-

4 За анализу презентације пословне комуникације у овом уџбенику в. Спасић 2022.

зика организованог на Институту за словенске језике Филолошког факултета Универзитета у Вроцлаву у току зимског семестра 2015/2016. године. Двочас је одржан студентима мастер студија српске и хрватске филологије под менторством проф. др Хенрика Јарошевича. Други део се састоји од анализе продуката рада студената (радне биографије, мотивационог писма и пропратног писма). Корпус чини пет анонимизованих продуката рада, којима су у процесу кодирања додељени лажни иницијални. Корпусом је обухваћено укупно 15 кратких писаних материјала (пет радних биографија, пет мотивационих писама и пет пропратних писама)⁵. Ради заштите података студената, у раду не доносимо саме продукте рада, већ само илустративне примере. Анализа је извршена преко квалитативне анализе у комбинацији са анализом садржаја. Овај метод је већ коришћен у анализи различитих аспеката наставе српског као страног: у анализи преписке Вука Стефановића Караџића и статуса српског као страног у његово време (Новаковић 2023а), анализи вебинара као неформалне форме стручног усавршавања наставника српског као страног (Новаковић 2023б), анализи једномесечног интензивног курса српског језика (Новаковић 2023в), проучавању радних биографија предавача српског као страног на онлајн-платформама (Новаковић, Јаћимовић 2023) и другим. Служили смо се дескриптивним и експликативним методом.

Рад има следеће циљеве:

- Методичку анализу двочасовне радионице о административном стилу, усмерену на функционалне задатке писања мотивационог писма, радне биографије и пропратног писма.
- Анализу садржаја пет одабраних продуката студената (пропратно писмо, мотивационо писмо и радна биографија) у сврху утврђивања у којој мери је остварена лингвистичка компетенција (анализа фонетских, морфолошких, синтаксичких, правописних и стилистичких аспеката) и социолингвистичка компетенција (у вези с техничким уређењем и садржином пропратног писма, мотивационог писма и радне биографије).
- Анализу степена успешности примењене методологије преко анализе продуката радова студената према критеријуму овладавања жанровима административног функционалног стила (пропратно писмо, мотивационо писмо и радна биографија), а с обзиром на могућност примене у реалним животним ситуацијама.

Методички аспекти рада

Говорећи о неформалном семинару „Српски као страни – материјали без тајни” Јоване Дељанин, Александар Новаковић наводи да овај семинар одликују:

5 Величина корпуса представља значајно ограничење у погледу уопштавања добијених резултата, међутим, због, колико је нама познато, недостатака радова који се баве конкретном писаном продукцијом писаних радова из административно-правног стила у настави српског као страног, одлучили смо се да анализирамо и продукте рада пољских студената. Постојале су спољашње околности које су утицале на величину корпуса и на немогућност да се корпус прошири: (а) први аутор рада имао је ограничен приступ пољским студентима, пошто је добијена стипендија важила само за летњи семестар 2016. године; (б) на курсу је било само девет студената, од којих је само пет урадило задатак у потпуности, те се само тај материјал могао искористити за истраживање (један студент није урадио задатак и двоје су га урадили непотпуно).

„постојање размене искуства, интеракција, заједнички рад и сложене форме комуникације међу актерима – дијалог и дискусија, односно висок степен индивидуализације и прилагођавања потребама полазника”. Ово је био и циљ радионице о административно-правном стилу, конкретно о вештини писања мотивационог писма и радне биографије, коју је у току школске 2015/2016. године организовала Јелена Павловић⁶ за мастер студенте српске и хрватске филологије на Институту за словенске језике Филолошког факултета Универзитета у Вроцлаву. У питању је била радионица која се састојала из следећих делова: (а) предавања о административно-правном стилу, које је организовано монолошким и дијалогским методом уз помоћ пауперпоинт презентације; (б) задатка у вези с писањем мотивационог писма и радне биографије за конкретан оглас на посао и слање пословног имејла у форми пропратног писма предавачу; (в) повратне информације предавача и слање побољшане верзије биографије и мотивационог писма. У питању су били студенти на вишим нивоима познавања српског језика (студенти нису тестирани за језичке нивое према *Заједничком европском референтном оквиру за живе језике* у тренутку одржавања радионице, али је био очекиван висок ниво познавања језика с обзиром на то да се ради о студентима мастер студија). Студенти су већином били радно активни и неки од њих су радили на пословима за које им је био потребан српски или, већим делом, хрватски језик (поседно у вези с пословима комерцијалиста, кол-центра или у туризму). Хрватски, као један од званичних језика Европске уније, значајно је утицао и на писану и усмену продукцију пољских студената у периоду када је радионица одржана, јер је постојала већа вероватноћа да ће се студенти запослити уколико познају хрватски језик. Намера предавача била је да се омогући апликативно знање, које ће студенти моћи да примене у току тражења посла. Нагласак на применљивом, не на теоријском знању, јесте једна од одлика неформалног образовања (Новаковић 2023б: 52), која се може пренети и на формално образовање, посебно у сфери припреме студената за послове које могу обављати након завршетка студија словенске филологије.

Први сусрет:

Први сусрет се састојао од предавања организованог фронтално, монолошким и дијалогским методом уз пауперпоинт презентацију. Додатни материјали су укључивали видео-снимке Центра за развој каријере Универзитета у Београду⁷, транскрипт видео-снимака, модел радне биографије измишљене особе и модел мотивационог писма. Први сусрет трајао је деведесет минута. Након предавања, студенти су имали задатак да одговоре на конструисан оглас за посао (Прилог 1).

У току предавања студенти су били упознати са следећим садржајем у вези

6 Радионица је организована у склопу студијског боравка предавача у оквиру Еразмус+ размене на Институту за словенске језике Филолошког факултета Универзитета у Вроцлаву у току летњег семестра школске 2015/2016. године.

7 Видео-снимци и пропратни текст о припреми радне биографије, пропратног и мотивационог писма који су студентима понуђени као аутентични језички материјал (уз транскрипт видео-снимка пуштеног на радионици који је пратио вежбу слушања, а који је омогућио предавач) налазе се на сајту: <http://www.razvojkarijere.bg.ac.rs/registracijastudenta>.

са административно-правним стилем: врсте докумената, наративна биографија (Прилог 2, Прилог 3, Прилог 4), радна биографија (Прилог 5), мотивационо писмо (Прилог 6) и пропратно писмо (Прилог 7). Презентација је била пропраћена практичним вежбама које су имале за циљ да држе пажњу студената и да утврде степен усвојености пређеног градива.

Први сусрет је организован тако да активира све четири вештине – вештину слушања (кроз слушање и гледање видео-материјала и проверу разумевања), читања (кроз читање радне биографије и писање мотивационог писма), писања (кроз вежбања која траже ангажовање студената за писање мотивационог писма, радне биографије и пропратног писма) и говорења (кроз дебате на часу).

Други сусрет

Структура другог сусрета односила се на давање повратне информације студентима у вези с њиховим одговором на задатак писања радне биографије и мотивационог писма. Већина студената је успешно одговорила на задатак (у другом делу рада доносимо анализу конкретних продуката студената). Један број студената, због обавеза на послу или на другим студијским програмима (већи број студената на мастер студијама студира на два или више факултета, што је у тренутку када је спроведена радионица било дозвољено у пољском систему образовања), није присуствовао првом сусрету, што је довело до одређених потешкоћа у вези са разумевањем задатка. Овај недостатак отклоњен је касније преко имејл консултација с предавачем.

5. Анализа продуката рада студената

У овом делу рада анализирамо анонимизирание продукте рада студената (њихове биографије и мотивациона писма). Такође, да бисмо заштитили личне податке студената, не доносимо њихове продукте, већ само њихову анализу. У неким случајевима дати су подаци важни за разумевање садржаја продуката рада. Анализа је извршена преко методе анализе садржаја према следећим критеријумима: (а) садржај пропратног писма; (б) садржај мотивационог писма и ниво усвојености граматике (фонетика, морфологија, синтакса, правопис и владање функционалним стилем); (в) садржај биографије и степен остварености задатка. Нису сви елементи анализирани у свим случајевима пошто нису сви студенти урадили комплетан задатак:

1. **Пропратно писмо:** Студенткиња није послала пропратни имејл.

2. **Мотивационо писмо:**

(а) Фонетика: Изостаје транскрипција имена, што је одлика хрватског, не српског правописа. Других фонетских грешака нема.

(б) Лексика: утицај хрватске варијанте (*lektorica, povijest, inspirati*). Лексика је на задовољавајућем нивоу, осим неуобичајене употребе глагола *познавајући* (*Poznajem koje probleme imaju ljudi*).

(в) Морфологија: Чешћа употреба инфинитива уместо конструкције *га* + презент уз модалне глаголе, што се може тумачити као утицај хрватске варијанте, али и као утицај пољског као матерњег језика студенткиње (*Kada morali naučiti nešto*). Погрешно употребљава

3. лице множине уместо 3. лице једине када не зна ко је субјекат, тј. када је субјекат непо-

знат, пример (*Uživam u tome da inspiriram nekoga da uče poljski*). Грешке у реду речи: грешки у месту енклитике у реченици (*Mislim da letnja škola će biti odlično mesto za mene*). Понегде изоставља помоћни глагол бити у перфекту (*Učenicima upoznavali leksiku, pripremali tipična poljska jela. Kada morali naučiti nešto...*). Нема запажених грешака у употреби падежа.

(г) Синтакса: Понекад јој реченице нису сасвим јасне, а не уме увек ни да их почне на исправан начин, тј. не уме да заврши исправно мисаону целину (*Rad u inostranstvu to je velika prilika za moj dalji razvoj. Jer je poljski moj materni jezik, mislim da to je velika uloga za učesnike Vaše škole*). Понекад изоставља везнике које бисмо очекивали на одређеном месту у реченици као, на пример, што изоставља очекивани везник „и” у следећим примерима: *Stekla sam novo iskustvo u nastavi poljskog jezika, baš uživam u širenju znanja poljskog jezika. Fascinira me poljska istorija, kultura i kuhinja, volim pričati o svemu što se toga tiče*.

(д) Правопис: Нема грешака у правопису. Запажена је употреба великог слова у персирању. *Verujem da će Vaša organizacija imati koristi od moje fascinacije Poljskom*.

(ђ) Стилски аспекти: Адреса је на погрешном месту. Недостаје уводно обраћање. Писмо је доста кратко и неразвијено.

3. **Радна биографија:** Лоше организована, с помешаним одељцима. Јављају се грешке у писању датума. У одељку о језицима недостаје ниво познавања језика и језичке вештине. Оскудно написана биографија с формалним недоследностима.

Табеларни приказ 1. *Задаћак сџуденџикиње Р. Л.*⁸

1. **Пропратно писмо:** Пропратно писмо написано по траженим захтевима.

2. **Мотивационо писмо:**

(а) Фонетика: Без грешака на фонетском нивоу. Јављају се повремене грешке у куцању. Називи школа у којима је радила дају се нетранскрибовано, у енглеској варијанти.

(б) Лексика: Ретко је приметан утицај хрватске варијанте (*asistentica, životopis*).

(в) Морфологија: Нису запажене морфолошке грешке.

(г) Понегде се поткраде грешка у реду речи: *као на за Primer* уместо исправног *као на пример за* или као у примеру *Osим toga da što sam maternji govornik poljskog jezika*.

(д) Правопис: Нису запажене правописне грешке.

(ђ) Стилистика: Јако добар одговор на задатак. Одговара административном стилу, писмено је, уредно, има солидну структуру. На пример, има уводно обраћање, представљање, разлог пријаве, образовање, искуство, квалификације, додатне пожељне особине којима се препоручује као ваљан кандидат, уме добро да истакне важне особине за позицију, али и да укаже на оно што је послодавцу важно код кандидата. На крају се уљудно захваљује и лепо се одјављује.

3. **Радна биографија:** Јако добро урађен задатак. Технички уједначена и добро форматирани, на званичном обрасцу. Постоје ситније грешке у структури (радно искуство и биографија дати су хронолошки, уместо по обрнутом хронолошком реду). Добра ствар је то што је у делу о познавању језика коришћен *Заједнички европски оквир за учење живих језика*.

Напомена: Задатак ове студенткиње похваљен је као најбољи.

Табеларни приказ 2. *Задаћак сџуденџикиње М. О.*

1. **Пропратно писмо:** Постоји, али изостаје уводно обраћање у имејлу.

2. **Мотивационо писмо:**

(а) Фонетика: Грешке су ствар немара или непажње, јер се не запажају системске грешке. Повремено грешки у фонетизму (*poljskog*).

8 У питању су лажни иницијални додељени радовима у процесу кодирања.

(δ) Лексика: Лексика је на завидном нивоу, уз повремене грешке (*Bila bi to takođe dobra mogućnost savršenja tog srpskog jezika* уместо *усавршавања*).

(в) Морфологија: Повремено греши у употреби паукалних синтагми. Спорадично изоста- вља помоћни глагол бити у перфекту: *uvek podsticala, gde pomagala*. Влада добро потенци- јалом (*Rad u Vašoj školi za mene bi bio odličan početak mog radnog puta kao nastavnik srpskog ili poljskog jezika(a)*).

(г) Правопис: Уме да погреша код великог и малог слова *Studentkinja Diplomskih studija Srpskog jezika*.

(д) Стилистика: Показује добро владање овим функционалним стилем. Познаје добро форму мотивационог писма: у првој реченици говори јасно шта је циљ њеног писма (да се пријави на конкурс) и одмах исказује љубав према материји којом би се на радном ме- сту бавила (српски језик). Уме да се представи у добром светлу, да истакне своје богато искуство, без устежања, а врло професионално она истиче своје добре особине (каже да је амбициозна, да јој је учење и подучавање страних језика страст, тврди да је добра када ради под стресом и сл.).

3. Радна биографија: Студенткиња је добро одговорила на задатак, уз појединачне пропу- сте у вези с техничком организацијом биографије.

Табеларни приказ 3. *Загатак сџуденџкиње Н. Х.*

1. Пропратно писмо: Без уводног обраћања. Није урађено у складу са задатком.

2. Мотивационо писмо:

(а) Фонетика: Нису запажене фонетске грешке.

(б) Лексика: Јако добар и јако развијен лексички фонд, у складу с функционалним стилем.

(в) Морфологија: Нису запажене морфолошке грешке.

(г) Синтакса: Реченица веома развијена, без грешака у самом реду речи, осим на поједи- ним местима типа: *Verujem da moje dosadašnje radno iskustvo me kvalifikuje za široki opseg radnih aktivnosti* (где имамо неуобичајен ред речи).

(д) Правопис: Запажене су правописне грешке у употреби великог и малог слова: *U julu 2011. godine na Filološkom fakultetu Univerziteta u Vroclavu završila sam Master studije Germanske filologije na Filološkom fakultetu Univerziteta u Vroclavu. Trenutno sam student završne godine Master studija Srpske i hrvatske filologijana istom fakultetu, te Postdiplomskih studija Logistike na Ekonomskom univerzitetu u Vroclavu.*

(ђ) Стилистика: Одличан вокабулар и одлично владање функционалним стилем. У стил- ском смислу је овде занимљива употреба везника *ме*, која је карактеристична за мало ар- хаичнији административни стил. Писмо је адекватно конципирано: од почетног уводног дела обраћања које је коректно, преко дела о томе како је сазнала за оглас, представљања свог формалног образовања, а затим и искуства, до навођења својих добрих особина ко- рисних за позицију за коју се пријављује, до отвореног и самопоузданог представљања себе и доброг завршетка писма.

3. Радна биографија: У суштини је одговорено на задатак уз неколико напомена: у вези са адекватним навођењем радног искуства, навођењем нивоа познавања језика, као и повре- меним грешкама у писању датума.

Напомена: Студенткиња због обавеза на другим студијским програмима није присуство- вала уводном часу, те отуда потичу грешке и недоследности у задатку, који је иначе урађен на јако високом нивоу.

Табеларни приказ 4. *Рад сџуденџкиње М. Б.*

1. **Пропратно писмо:** Без уводног обраћања у имејлу.

2. **Мотивационо писмо:**

(а) Фонетика: Фонетске грешке под утицајем македонског језика и правописа (*искажајши, срдечно, Скојје, њецејционер* уместо *рецејционер*).

(б) Лексика: Јако оскудна.

(в) Морфологија:

Запажене грешке у употреби падежа под утицајем македонског језика и дијалекта српског језика коме је била изложена (призренско-тимочки):

- после глагола *сћећи* треба акузатив, а она је написала *сћекла сам њедајошкој искусйва*;
- локатив – *док сам две јодине радила на јозицију* уместо *на јозицији, у ваши лејњи школи*;
- датив – *Предавала сам децом срјски језик*, где је ставила инструментал уместо датива;
- генитив – не уме да употреби после прилога *мнојо* генитив, већ каже *имам мнојо јозијивно знање из...*

Запажене грешке у употреби глаголских времена:

- погрешно мењање глагола *мојивисаши* у презенту, као на пример *мојивисам* уместо *мојивишем*;
- Греша у коришћењу помоћног глагола *бији* у потенцијалу, као у примерима *овим јујшем желела би Вам се јредсјавиши* или у примеру *зајо би волела* уместо *дих волела*: *Мој циљ је да мојивисам шио више ученика да би училе срјски језик и ја јримењивали шио више.*

(г) Синтакса: Има доста синтаксичких грешака. Реченице су кратке и неразумљиве и не одговарају напредном нивоу. Доста греша у употреби енклитика: *здој шјоја јријављујем се, и ја јримењивали шио више.*

(д) Правопис: Греша у писању великог и малог слова (*сјудује Срјској и Хрватској језика*).

(д) Стилистика: Писмо је оцењено ниском оценом. Показује слабо владање функционалним стилем. Буквално су преузете реченице из датог модела. Изостају важни сегменти формалног писма, као што су уводно обраћање, потпис и датум.

3. **Радна биографија:** Бољи је одговор него у случају мотивационог писма. Постоје грешке у организацији, писању датума, одређени делови писани су на енглеском језику.

Напомена: Ова студенткиња није завршила основне студије филологије, већ се пребацила с другог факултета. Има српско порекло (иако је матерњи језик македонски). Све ово је довело до тога да је њено познавање језика ниже него што се очекује од студената пете године.

Табеларни приказ 5. *Задатак сјуденјкиње Ј. С. (мајерњи језик – македонски, није филолој јо основном образовању)*

У глобалу, студенти су добро одговорили на постављене задатке и, уз појединачна одступања, показали задовољавајуће владање административним стилем у жанровима пропратног писма, мотивационог писма и радне биографије.

Закључак

У раду смо се бавили анализом практичних аспеката наставе функционалне стилистике на примеру радионице о административно-правном стилу. Радионица

је спроведена на Институту за словенске језике Филолошког факултета Универзитета у Вроцлаву у току школске 2015/2016. године. У питању је радионица која је спроведена код студената пете године мастер студија српске и хрватске филологије на Институту за словенске језике Филолошког факултета Универзитета у Вроцлаву. Значај упознавања са овим типом реализације часова у вези са административно-правним стилем вишеструк је. Први је тај што се студенти упознају са најважнијим теоријским аспектима писаних жанрова административно-правног стила које ће сусретати у свом даљој каријери (радна биографија, мотивационо писмо, пропратно писмо). Радионица је заснована на аутентичном материјалу и развија све четири језичке вештине (слушање, говорење, читање и писање). Студенти проширују свој вокабулар лексиком која се среће у огласима за посао. Поред тога што развијају своје лингвистичке вештине, студенти имају прилику да вежбају и своју социолингвистичку компетенцију и да развијају своје меке вештине. Истраживање је потврдило да је најбољи период за усвајање ових типова знања виши ниво познавања језика и да је добро овладавање језичким вештинама бар на средњем нивоу предуслов да би се организовао овај тип часа. Методичке импликације за наставну тему административно-правног стила у оквиру српског језика као страног на вишим нивоима јесу следеће : (а) потребно је у наставу увести и радионичарски тип наставе, који подразумева и интерактивна предавања и симулацију реалне животне ситуације; (б) потребно је у наставу укључити аутентичне материјале и аутентичну лексику, актуелну у тренутку у коме студенти уче и када почињу да траже посао; (в) посебан акценат треба ставити на проверу писане продукције у оквиру административно-правног стила; (г) у реализацију овог типа наставе може се укључити и асинхрона дигитална комуникација (на пример, писање пословног имејла). У односу на тренутак када је истраживање спроведено потребно је укључити у наставу и познавање комуникације у оквиру друштвених мрежа (посебно линкдина), познавање актуелне пословне терминологије и савремених жанрова пословне комуникације, указивање на значај дигиталних и меких вештина у пословном свету, вежбање онлајн интервјуа преко различитих платформи и тако даље. Због сталног развоја како административно-правног стила, тако и тржишта рада, неопходно је стално усавршавати наставу и освежавати је актуелним темама и вокабуларом, што ће директно користити студентима у њиховој професионалној каријери.

Цитирана литература

- Анђелковић (2011): Анђелковић, Сава (2011). Текстови српских песника и драмских писаца од катедре до сцене, у: Весна Крајишник (ур.). *Српски језик као страни језик у теорији и пракси: темејски зборник радова 2*. Београд: Филолошки факултет, Центар за српски као страни језик, 335–341.
- Вељковић Станковић (2016): Вељковић Станковић, Драгана (2016). Коришћење хумористичких текстова у настави српског као страног, у: Весна Крајишник (ур.). *Српски као страни језик у теорији и пракси: темејски зборник радова 3*. Београд: Филолошки факултет, Центар за српски као страни језик, 333–346.
- Дурбаба (2004): Дурбаба, Оливера. Новински текстови у настави српског језика као страног. *Научни саставак слависта у Вукове дане*, 32/1, 271–278.
- ЗЕОЖЈ (2003): *Zajednički evropski okvir za žive jezike: učenje, nastava, ocjenjivanje*, превели Д.

- Vogojević i sar., Podgorica: Ministarstvo prosvjete i nauke.
- Кончаревић (2004): Кончаревић, Ксенија (2004). Функционална стилистика у настави српског језика као страног (филолошки профили). *Научни састџанак славистиџа у Вукове дане*, 32/1, 182–191.
- Катнић Бакаршић (2007): Katnić Bakaršić, Marina (2007). *Lingvistička stilistika*. Sarajevo: Ljiljan.
- Кликовац (2008): Klikovac, Duška (2008). *Jezik i moć: ogledi iz sociolingvistike*. Beograd: Biblioteka XX vek.
- Мркаљ (2016): Мркаљ, Зона (2016). Коришћење различитих типова текстова у настави српског језика као страног, у: Весна Крајишник (ур.). *Српски као страни језик у теорији и ѝракси: темајски зборник радова 3*. Београд: Филолошки факултет, Центар за српски као страни језик, 357–377.
- Новаковић (2023а): Новаковић, Александар (2023а). Кажипут Вука С. Караџића у настави српског као страног језика. *Зборник Мајице српске за књижевности и језик*, LXXI, св. 1–3, 784–802. DOI: https://doi.org/10.18485/ms_zmskij.2023.71.3.6.
- Новаковић (2023б): Новаковић, Александар (2023б). Вебинар Српски као страни: материјали без тајни као вид неформалног образовања предавача српског као страног. *Окџоих, Часојис Одјељења за српски језик и књижевности Мајице српске – Друштво чланова у Црној Гори*, XIII/14, 47–55.
- Новаковић, Јаћимовић (2023а): Новаковић, Александар, Јаћимовић, Јована (2023а). О једномесечном интензивном курсу српског као страног на Филозофском факултету Универзитета у Нишу. *Наше стварарење*, LXX, 1–4, 251–273.
- Новаковић, Јаћимовић (2023б): Новаковић, Александар, Јаћимовић, Јована (2023б). Радне биографије предавача српског као страног на онлајн-платформи Препли. *Годишњак за српски језик*, 41–56, DOI: <https://doi.org/10.46630/gsrj.21.2023.03>.
- Несторовић (2016): Несторовић, Зорица. Књижевни текстови у настави српског као страног (примери обраде). Весна Крајишник (ур.). *Српски као страни језик у теорији и ѝракси: темајски зборник радова 3*. Београд: Филолошки факултет, Центар за српски као страни језик, 347–355.
- Перишић (2016): Перишић, Јелена. Употреба књижевног текста у настави (српског као страног језика). *Методички видици*, 7, 255–276. DOI: <https://doi.org/10.19090/mv.2016.7.255-276>.
- Перишић (2017): Перишић, Јелена. Аутентичност текстова у настави српског као страног језика на вишим нивоима учења. *Методички видици*, 8, 233–249. DOI: <https://doi.org/10.19090/mv.2017.8.233-249>.
- Смолска (2002): Смолска, Аделајда (2002). Улога текстова у изучавању српског језика као страног. *Научни састџанак славистиџа у Вукове дане*, 30/1, 231–236.
- Спасић 2021: Спасић, Наташа (2021). Унапређиварење писане комуникације студената српског као страног језика у административном функционалном стилу, у: Милош Ковачевић, Јелена Петковић, *Савремена ѝроучавања језика и књижевности*, година XII, књ. 1, Зборник радова са XII научног скупа младих филолога Србије, одржаног 26. септембра 2020. године на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу. Крагујевац: Филолошко-уметнички факултет, 243–260.
- Спасић (2022): Спасић, Наташа (2022). О вертикалној и латералној комуникацији у административном функционалном стилу (на примеру из уџбеника *Business Serbian*), у: Милош Ковачевић, Јелена Петковић, *Савремена ѝроучавања језика и књижевности*, Зборник радова са XIII научног скупа младих филолога Србије, одржаног 10. априла 2021. на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу, год. XIII, књ. 1.

Крагујевац: Филолошко-уметнички факултет, 203–211.

Тошовић (2002): Тошовић, Бранко (2002). *Функционални сџилови*. Београд: Београдска књига.

Урком (2014): Urkom, Aleksandar (2014). *Business Serbian*, Coursebook for language learners with audio material. URKOM Publisher.

Jelena M. Pavlović Jovanović

Aleksandra D. Milisavljević

PRACTICAL TEACHING OF ADMINISTRATIVE AND LEGAL REGISTERS AT A UNIVERSITY LEVEL – A CASE STUDY OF POLISH STUDENTS

Summary

The aim of this paper is to study the practical aspects of teaching administrative and legal registers of Serbian as a foreign language at a Polish university. We organized a two-hour workshop that handled the topic of writing a CV and motivational letter. The workshop was conducted at the Institute for Slavic Languages at the Faculty of Philology, University of Wrocław (Poland). The participants were students of master's studies in Serbian and Croatian philology. The paper consists of two parts. The first part focuses on the methodological aspects connected with the organization of the workshop, while the second part centers on the analysis of the products that were the end results of the students' efforts. This analysis was conducted via the qualitative-descriptive method and the method of content analysis. We can conclude that the students demonstrated a strong command of the administrative register. They had a firm grasp of the format of the motivational letter and the CV, whereby the feedback the students got from the tutors contributed greatly to their understanding. This way of teaching proved itself to be effective when students were endeavoring to acquire practical business and communication skills. On the other hand, in a certain number of students we noted mistakes that were traced down to both the format of the document and the language that was employed.

Keywords: Serbian as a foreign language, University education, administrative and legal registers

Прилози

Конкурс

Летња школа страних језика „Научи језике” у Београду расписује конкурс за наставнике. Услови:

- Дипломац или студент завршне године одговарајућег филолошког смера
- Енглески језик (бар Б1 ниво, пожељан Б2 или виши) и српски језик (ниво Б2 или виши), пожељно знање и другог страног језика
- Претходно искуство у предавачком раду (за предаваче) или у организацији (за организаторе)
- Креативност, иновативност, жеља за стручним усавршавањем, жеља за радом у активном и динамичном окружењу

Потребна документа за конкурсисање: CV, мотивационо писмо

Прилог 1. Ојлас за јосао

Наративна биографија – корисни изрази

○

☐	Рођен/а је...	<input type="text"/>
☐	Дипломирао/ла је као...	<input type="text"/>
☐	Завршио/ла је основну/средњу школу у...	<input type="text"/>
☐	Радио/ла је као...	<input type="text"/>
☐	Боловао/ла је као...	<input type="text"/>
☐	Био/ла је специјалиста/колектор/аналитичар/део тима (пројекта)	<input type="text"/>
☐	Био/ла је запослен/а као	<input type="text"/>
☐	Био/ла је ангажован/а као.../Био/ла је укључен/а у...	<input type="text"/>
☐	Објавио/ла је, написао/ла је, објавио/ла је рад...	<input type="text"/>

Прилог 2. Вокабулар за наративну биографију

Наративна биографија – вежба

○

Ивана Јовановић _____ у Београду 3. маја 1985. године.
 _____ на Фармацеутском факултету у Београду, где
 _____ звање магистар фармације. Докторске студије на истом
 факултету _____ 2011. године. _____ у више апотека
 ланца „Бену“. У току рада посебно се _____
 концепта „отворене апотеке“. Од 2013. године _____ као
 сарадник у настави на Медицинском факултету у Крагујевцу на
 предмету Фармакологија. _____ је на пројекту „Лек –
 пријатељ пацијента“, који постоји у оквиру Министарства здравља
 Републике Србије.

Прилог 3. Вежба наративне биографије

Питања у вези са видеом

○

1. Наведи три ствари које CV треба да садржи:
_____
2. Наведи три ствари које CV не треба да садржи:
_____
3. Допуни реченицу: Наш CV се пише у _____
и све се наводи _____.
4. Напиши сажетак видеа у три реченице:

Прилог 4. Вежба слушања уз наративну биографију

Вежбање

На основу наративне биографије напиши рубрику „Радно искуство“:

По завршетку факултета положила сам испит за лиценцу (2005). Радила сам као фармацеут у апотеци „Здравље“ у Крушевцу од 2005. до 2008. године. Продавала сам лекове, водила сам магистралну јединицу и бринула се о набавци лекова. Од 2009. године запослена сам у апотеци „Фарма“ у Ваљеву на позицији менаџера ланца апотека. Задужена сам за пријем нових радника и за промоцију апотеке. Такође, бавим се и израдом козметичких препарата на природној бази.

Прилог 5. Вежба за радну биографију

Прилог 6. STAR техника за писање мотивационог писма

Пропратно писмо

Поштовани господине Петровићу,

Зовем се Ана Ракић и пријављујем се за радно место лектора српског језика поводом конкурса објављеног у листу „Послови“ од 23. фебруара 2014. године.

Иако још увек немам формалног радног искуства, сматрам да ме моје искуство стечено током летњих пракси у Пољској чини добрим кандидатом за радно место. Добра репутација вашег факултета и искуство које могу стећи радом на њему мотивисали су ме да се пријавим за конкурс.

Уз пријаву прилажем: CV, потврде са летњих пракси, две препоруке и предлог плана рада.

С поштовањем,

Ана Ракић
 Улица трешања, 11 000 Београд
 062/01010101, ana.rakic90@mail.rs

Прилог 7. Пример вежбања за ирографско писмо